

Посттравматичний стресовий розлад

Критерії DSM-5 (2013)

Примітка: наступні критерії застосовуються для дорослих, підлітків та дітей віком понад 6 років

Критерій А – факт стресора.

Піддавання ризику реальної смерті або її загрози, серйозних травм або сексуального насильства, як охарактеризовано в одному (або більше) з наступних пунктів:

- A1. Безпосереднє переживання травматичної події.
- A2. Людина особисто була свідком події / подій, які відбувалися з іншими.
- A3. Травматична подія / події відбулися з близькими членами сім'ї чи близьким другом. У випадках смерті або загрози смерті члена сім'ї або друга – ця подія / події були насильницькими або раптовими.
- A4. Переживання неодноразового, надмірного впливу подробиць травматичної ситуації, які викликають відразу (наприклад, у служб екстреного реагування, що збирають людські останки; в офіцерів поліції, які неодноразово перебувають під впливом подробиць щодо насильства дітей).

Примітка: критерій А4 не поширюється на експозицію за допомогою електронних медіа, телебачення, фільмів та фотографій, крім випадків, які стосуються роботи.

Критерій В – вторгнення спогадів.

Присутність одного (чи більше) з наведених нижче інтрузивних (тобто таких, що вторгаються) симптомів, пов'язаних з травматичною подією / подіями, які виникають після того, як подія відбулася:

- B1. Періодичні, мимовільні, інтрузивні, болючі спогади про травматичну подію / події.

Примітка: у дітей, що мають більше як 6 років, може виникати повторювана гра, в якій відображається основна тема або аспекти травматичної ситуації / ситуацій.

- B2. Періодичні тривожні сни, зміст яких і / або емоційна реакція на які пов'язані з травматичною подією / подіями.

Примітка: у дітей можуть бути моторошні сни без розпізнаваного змісту.

- B3. Дисоціативні реакції (флеш-беки), у яких людина відчувається або діє так, ніби травматична подія / події відбувається знову (такі реакції можуть доходити аж до повної втрати усвідомлення того, що діється навколо в даний момент).

Примітка: у дітей під час гри може виникати специфічна реконструкція травми.

- B4. Інтенсивне чи тривале психологічне страждання через вплив внутрішніх або зовнішніх сигналів, які символізують або нагадують аспекти травматичної події / подій.

- B5. Виражені фізіологічні реакції на внутрішні чи зовнішні сигнали, що символізують або нагадують аспекти травматичної події / подій.

Критерій С – уникання.

Постійне уникання пов'язаних з травматичною подією подразників, які з'являються після події. Про це свідчить зазначене в одному чи обох наступних пунктах:

- C1. Уникання або намагання уникнути болісних спогадів, думок про травматичну подію / події чи почуттів щодо неї або думок і почуттів, тісно пов'язаних з цією подією / подіями.

- C2. Уникання або намагання уникнути зовнішніх нагадувань (людей, місць, розмов, дій, об'єктів, ситуацій), які викликають болісні спогади, думки про травматичну подію / події чи почуття щодо неї або тісно пов'язані з нею / ними.

Критерій D – негативні думки та настрої.

Негативні зміни у думках і настрої, пов'язані з травматичною подією, які починаються або погіршуються після події, про що свідчать два чи більше з наступних виявів:

- D1. Нездатність згадати важливий аспект травматичної події / подій (через дисоціативну амнезію, Але не через травму голови, алкоголь чи медикаменти).

- D2. Постійні і перебільшені негативні переконання та очікування щодо себе, інших і щодо світу (наприклад, «я поганий», «нікому не можна довіряти», «світ повністю небезпечний», «моя нервова система назавжди зруйнована»).

- D3. Постійні спотворені думки про причини або наслідки травматичної події, які призводять до того, що особа звинувачує себе або інших.

- D4. Постійний негативний емоційний стан (наприклад, страх, жах, гнів, почуття провини або сорому).

- D5. Помітне зменшення інтересу до важливих заходів або до участі у них.

- D6. Почуття відокремленості або відчуженості щодо інших.

- D7. Постійна нездатність відчувати позитивні емоції (наприклад, нездатність відчувати щастя, задоволення, любов).

Критерій E – зміни в чутливості і реактивності

Помітні зміни в активності та здатності реагувати, які з'являються або погіршуються після травматичної події / подій. Про це свідчать два (або більше) з наступних виявів:

- E1. Дратівлива поведінка та спалахи гніву (з найменшим провокуванням чи без), що, зазвичай, проявляється як словесна або фізична агресія щодо людей чи об'єктів.

- E2. Ризикова або самоушкоджуюча поведінка.

- E3. Надмірна пильність.

- E4. Перебільшена реакція здригання («полохливість»).

- E5. Проблеми із зосередженістю.

- E6. Порушення сну (наприклад, труднощі із засинанням, неміцний або неспокійний сон).

Критерій F – довга тривалість. Тривалість розладу (критерії B, C, D, E) понад 1 місяць.

Критерій G – функціональна значущість.

Розлад викликає значне страждання чи порушення функціонування у соціальній, професійній або інших сферах.

Критерій H – виключення. Порушення не є зумовлене фізіологічним наслідком дії речовин (наприклад, ліків, алкоголю) чи іншим клінічним станом.

* Подається згідно публікації «Пост травматичний стресовий розлад», с.85 – 91 у книзі: Синопис діагностичних критеріїв DSM-5 та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків. / перекл. з англійської; упор. та наук. ред. Леся Підлісецька. (Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія»). Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2014. 112 с. ** Незначні доповнення згідно публікації Friedman M. PTSD History and Overview, 2016, <http://www.ptsd.va.gov/professional/PTSD-overview/ptsd-overview.asp>